

„Nemyslím si, že by byla vědecká práce vnímána jako výhradně mužská,“ říká postdoktorandka z FAV

9.2.2023 - Šárka Stará | Západočeská univerzita v Plzni

Teprve před několika měsíci zakončila Hana Horníková doktorské studium aplikované matematiky. Její disertační práce na téma Předpodmínění lineárních soustav získaných diskretizací Navierových-Stokesových rovnic pomocí isogeometrické analýzy získala Cenu prof. Babušky, již každoročně pořádá Česká společnost pro mechaniku. Jak se jí daří skloubit kariéru vědkyně s osobním životem? A je podle ní oblast vědy otevřená mužům i ženám stejně?

Jaký je váš obor a čeho se týkala vaše úspěšná disertační práce?

Mým oborem je aplikovaná matematika, konkrétně numerické metody pro úlohy proudění tekutin. Již od začátku doktorského studia jsem se podílela na řešení výzkumných projektů zaměřených na automatickou optimalizaci tvaru lopatek vodních turbín ve spolupráci s výrobcem turbín, společností Mavel. Jde o výpočetně náročnou úlohu, ve které je potřeba opakovaně simulovat proudění v oblasti oběžného kola turbíny. Pro realizaci těchto simulací používáme relativně mladý, v tomto oboru netradiční přístup. Ve své disertační práci jsem se věnovala metodám pro efektivní řešení soustav rovnic, které je potřeba v rámci tohoto přístupu řešit.

Kolik dívek s vámi studovalo v ročníku? Jak jste se cítila?

Upřímně, ani nevím. Řekla bych, že asi víc, než jsem čekala. S většinou jsem se vlastně ani blíže osobně neznala, kamarády jsem si našla spíše mezi spolužáky. Každopádně po základní škole a gymnáziu, kde jsem byla jakožto “šprt” tak trochu outsider, jsem se ve společnosti lidí se zájmem o studium a matematiku cítila jako mezi svými. Bez ohledu na to, zda to byli kluci či dívky.

Kolik žen je v týmu, ve kterém pracujete, případně ve vašem blízkém pracovním okolí?

Náš tým má v současné době šest členů a genderově jsme vyvážení – tedy tři muži a tři ženy.

Jak se vám daří skloubit kariéru začínající vědkyně s osobním životem? Je rozdíl mezi současným stavem, kdy už jste na fakultě zaměstnaná, a mezi dobou, kdy jste byla studentkou?

Myslím, že je to práce jako každá jiná a jako každá práce má svá specifika. Dokážu si představit povolání, kde je skloubení pracovního a osobního života mnohem náročnější. V naší práci má člověk často poměrně volnou ruku, ať jde o téma, kterým se zabývá, nebo pracovní dobu, což může být jak pozitivum, tak i negativum. Na jednu stranu si například můžete během dne něco zařídit, když je potřeba, na druhou stranu může být problém oddělit čas pro práci a čas pro to ostatní. Je to totiž práce, která nikdy nekončí, a zřídka zažijete pocit, že “máte hotovo”. Během doktorského studia, kdy jsem pracovala nejen na disertaci, ale i na výzkumných projektech, se mi běžně stávalo, že jsem pracovala do noci, o víkendech, v době volna. Časem jsem si vypěstovala pocit, že je potřeba pracovat neustále a na osobní život není čas. Nyní se stále učím brát práci “jen” jako práci a dát tomu nějaký řád.

Dokázala jste si představit sama sebe jako vědkyni, když jste byla malá? Je to něco, co vás vždycky lákalo?

Moje dětská představa “vědce” byl šílený génius, který vymýšlí samé velkolepé věci jako třeba stroj času. O reálné vědecké práci jsem dlouho neměla představu a nebylo to něco, co by bylo mým cílem.

Většinu dětství jsem chtěla být veterinářkou, lákala mě především práce se zvířaty. Později jsem pro změnu směřovala k psychologii. Definitivně se to zlomilo ke konci studia na gymnáziu, když jsem přemýšlela, z čeho budu maturovat kromě češtiny a angličtiny. Nebavilo mě učit se spoustu informací nazpaměť, a tak jsem zvolila matematiku a fyziku, protože jsou logické, tedy "nejjednodušší". :) Navštěvovala jsem volitelný matematický seminář, kde jsem nahlédla za hranice středoškolských osnov, a matematika mi připadala fascinující. Proto jsem se rozhodla ji studovat i na vysoké škole, i když většina lidí v mém okolí (včetně mě) nechápala, co s tím vlastně budu dělat.

Jak podle vás přilákat více žen do oblasti vědy? Co brání jejich většímu uplatnění?

Nevím, jaká je situace v jiných oborech, ale ze své zkušenosti nemám pocit, že by záleželo na tom, jestli jste žena nebo muž. Chci tím říct, že jsem se nesetkala s nějakou diskriminací v tomto směru. Ani si nemyslím, že by byla vědecká práce vnímána jako výhradně mužská. Věřím, že žijeme v době, kdy si můžeme svobodně zvolit, čemu se chceme věnovat, a pokud je ve vědě málo žen, myslím, že je to spíše proto, že jim tento typ práce z nějakého důvodu nevyhovuje, než že by jim něco bránilo.

Vidíte svoji profesní cestu i v budoucnu na akademické půdě a konkrétně v oblasti vědy?

V následujících několika letech budu určitě pokračovat na současném výzkumném projektu. Kromě toho jsem si nedávno splnila dětské přání a začala se věnovat i práci se psy. Jak se to bude vyvíjet dál, ukáže čas.

Pokud vás bude práce v oblasti vědy naplňovat a chtěla byste u ní zůstat, dovedete si představit, že ji lze plnohodnotně vykonávat i v době, kdy třeba budete mít děti?

To se asi těžko soudí z pozice člověka, který děti nemá, ale nenapadá mě žádný zásadní rozdíl oproti většině jiných zaměstnání, který by tomu bránil. Asi by mě to stálo o něco víc práce na organizaci času než dosud, ale spousta mých kolegů a kolegyně dětí má, takže to určitě jde.

Mezinárodní den žen a dívek ve vědě vyhlásilo v prosinci 2015 Valné shromáždění Organizace spojených národů. Také Západočeská univerzita v Plzni vnímá roli žen ve vědecké sféře jako nezastupitelnou. Chce proto vytvářet férové a vstřícné prostředí, které vyjadřuje respekt k individualitě a plně rozvíjí potenciál všech. Proto připravila a v březnu 2022 zveřejnila Plán rovných příležitostí. Ten byl schválen vedením ZČU a projednán na kolegiu rektora ZČU.

<https://info.zcu.cz/clanek.jsp?id=5095>